

SÖZLÜ BİLDİRİ

ÜNİVERSİTE WEB TASARIMLARINA YÖNELİK

KULLANICI VE UZMAN GÖRÜŞLERİ

Öğr.Gör.Pınar GÜNGÜR

Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi

pinargungur1@gmail.com

Yrd.Doç.Dr.Gülgün BANGİR ALPAN

Gazi Üniversitesi

bangir@gazi.edu.tr

Günümüzde eğitim hizmeti verenin ve alanın teknolojiyle uyum içerisinde olması gerekir. Eğitimciler ve öğrenciler web teknolojilerini kullanarak öğrenme öğretme etkinliklerini genişletebilirler. Bu yönde birçok araştırmaya rastlamak olasıdır (Owston, 1997; Sharples, 2000; Arslan, 2003; Yi ve Hwang, 2003; Özmen ve Kolomuç, 2004; Arıkan, 2006). Gelişen teknoloji düşünüldüğünde, öğrenme öğretme ortamlarının zenginleştirilmesi için en uygun aracın bilgisayar ve internet olduğu açıkça görülmektedir (Akçakaya ve Tanrısever, 2007). Genelde internet özelde web ortamı, yoğun olarak kullanılan bilgi ve iletişim ortamlarıdır. Web ortamların tasarımlarının değerlendirilmesine ilişkin çalışmalar gereklidir ve yapılmalıdır. Eraslan (2008) çalışmasında web sitelerinin okunabilirliğini değerlendirmiştir. Sözcük sayısı, gibi özelliklerinin yanı sıra metnin tasarımının biçimsel özelliklerinin de dikkate alınması gerektiği üzerinde durmuştur. Yücel de (2007) çalışmasında web sitelerinin tasarımında görsel iletişim öğelerinin kullanımına dikkatleri çekmiştir. Web sayfası hazırlarken dikkati dağıtıcı unsurlardan kaçınılması gerekir. Oluşturulan sayfa yapısında yalınlık ilkesine uyulmalıdır. Basitlik, gereksiz yazıyı ve görsel efektleri elemekten geçer (Parker, 1999, s. 30). Tasarımda yalınlık önemli bir düşünce olmalıdır. Yalınlık, tasarımı salt çekici kılmakla kalmaz, aynı zamanda da hızlı yükleme yapılmasına olanak verir (Rosen ve Purinton, 2004, s. 793).

Üniversiteler bilgiyi yayma ve paylaşma yolunda oluşturdukları web tasarımları ile internet ortamından etkin olarak yararlanan kurumlardır. Üniversitelerin web sayfa tasarımları, kurumsallaşmaya katkıda bulunması ve çok sayıda kullanıcıya nitelikli eğitim hizmeti verebilmesi adına önemlidir. Bir üniversite Web sayfası tasarlanırken şu sorulara yanıt aranmalıdır: “Sayfa kime/kimlere yönelik olarak tasarlanmalıdır? Kullanıcılar Web

sayfasında ne tür bilgiler arayacaklar? Kullanıcılar Web sayfalarında ne çeşit bilgilere başvuracaklar?” (Irgat ve Kurubacak, 1999, s. 4). Kurumu etkili yansıtan, çekici ve güdüleyici bir web tasarımı nasıl yapılabilir? Web sayfalarının sürekli olarak güncellendiği düşünüldüğünde, bu kaygıların diri kalması ve sürekliliğini yitirmemesi gerekir.

Üniversite web tasarımlarının etkinliği ve kullanımına ilişkin çalışmalar yapılmaktadır. Bu çalışmalara bakıldığında üniversite web sitelerinin tasarımına ilişkin biçim, içerik ve kullanılabilirlik üzerinde yoğunlaştıkları görülmektedir. (Kurulgan ve Bayram 2006; Ateş ve Karacan 2009; Uçak ve Çakmak, 2009; Yılmaz, 2006; Yıldırım, 2013). Alanyazında gelişmekte olan yeni üniversitelerin web tasarımlarına ilişkin yeterince araştırmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle bu çalışmada Türkiye’de yeni oluşmuş üniversitelerin, web sayfa tasarımları incelenmeye çalışılmıştır. Betimsel araştırma modeli kullanılan araştırmada üniversite web tasarımları kullanıcı ve uzman görüşleri alınarak incelenmeye çalışılmıştır. Bu amaca ulaşmak için şu sorulara yanıt aranmıştır. (1) Üniversitelerin web tasarımlarına yönelik kullanıcı ve uzman görüşleri nedir? (2) Üniversitelerin web tasarımlarına yönelik kullanıcı ve uzman görüşleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Araştırmanın evrenini Türkiye’nin büyükşehirleri dışındaki üniversitelerin web sayfa tasarımları oluşturmaktadır. Örnekleme ise Türkiye’nin beş ayrı coğrafi bölgesindeki illerde bulunan üniversitelerin web tasarımları oluşturmaktadır. İç Anadolu Bölgesi’nden Bozok Üniversitesi (2006), Nevşehir Üniversitesi (2007), Karadeniz Bölgesi’nden Amasya Üniversitesi (2006), Doğu Anadolu Bölgesi’nden Kafkas Üniversitesi (1992), Akdeniz Bölgesi’nden de Süleyman Demirel Üniversitesi (1992) çalışmaya alınmıştır. Ege Bölgesi’nde bulunan Uşak Üniversitesi de (2006) örnekleme alınmasına ve anket formu için izin alınmasına karşın kullanıcı yanıtları elde edilemediğinden dolayı Uşak Üniversitesi araştırma kapsamından çıkarılmıştır.

Veri toplama aracı olarak derecelendirme ölçekli anket kullanılmıştır. Ankette, hiç katılmıyorum (1), katılmıyorum (2), kararsızım (3), katılıyorum (4), tamamen katılıyorum (5) gibi dereceler ve sayısal değerler bulunmaktadır.

Anketin hazırlanmasında aşağıdaki yollar izlenmiştir.

1. Konu ile ilgili ayrıntılı literatür taraması yapılmış,
2. Anket formu için web tasarımının hedeflerine ve etkinliklerine yönelik kapsamlı bir içerik analizi yapılarak kullanıcılara yönelik görüşler listesi oluşturulmuş,
3. Oluşturulan taslak listeler kapsam geçerliliği açısından uzman görüşlerine sunulmuş,

4. Uzman görüşleri doğrultusunda gerekli düzeltmeler yapılmış, ankette yer alması gereken alt başlıklar belirlenmiştir. (Web tasarımının geneli, görselleri, yazıları, sayfa üstü reklam satırı ve menüleri)
5. Anketin ön denemesi yapılarak güvenilirlik düzeyi (Cronbach Alfa katsayısı kullanıcı görüşleri için 0,85, uzman görüşleri için 0,92) belirtilmiş,
6. Son şeklini alan anket üniversitelerin web sayfası kullanıcıları üzerinde araştırmacı tarafından uygulanarak web sayfasında tasarımlarına ilişkin kullanıcı ve uzman görüşleri saptanmıştır.

Anket formundan elde edilen veriler, araştırmanın amacına uygun olarak alt amaçlarda yer alan sorular temel alınarak değerlendirilmiştir. Anket formlarıyla elde edilen verilerin istatistiksel analizi için yüzde, frekans ve aritmetik ortalama, görüşler arasında anlamlı düzeyde farklılığın bulunup bulunmadığına bakmak için de t testi kullanılmıştır.

Araştırma sonuçlarına göre kullanıcılar; üniversite web sitelerinin tasarımını genel, görseller, yazılar, banner/slider ve menü/linkler bakımından uygun bulmaktadırlar. Yalnız “sitede keyifle dolaşma” ve “ekran kaydırma çubuğunun okunurluğu” yönünden tasarımın zayıf olduğunu düşünmektedirler. Benzer sonuç Ateş ve Karacan’ın (2009) çalışmasında da bulgulanmıştır. “Sitede keyifle dolaşma” konusunda kullanıcılar sorun yaşamaktadırlar. Uzmanlar ise; “Tasarımın özgünlüğü”, “yalınlık ilkesine uygunluğu”, “sitede keyifle dolaşma” “tasarımın üniversitenin amblem/logosuna uyumu”, “sloganların yerleşiminin akılda kalıcılığı” ve “hareketli yazıların sitede bulunması” bakımından olumsuz görüş bildirmişlerdir. Üniversitelerin Web tasarımlarına yönelik uzman ve kullanıcı görüşleri arasında, tasarımın geneli ve görsellerine ilişkin maddelerde anlamlı farklılık olduğu saptanmıştır. Uçak ve Çakmak da (2009) araştırmalarında üniversite web tasarımlarının yeniden düzenlenmesinin gerekliliğini yansıtan sonuçlara ulaşmışlardır.

Bu araştırmada elde edilen sonuçlara yönelik geliştirilen önerilerden bazıları şöyledir: Üniversiteler, daha özgün ve kullanışlı web tasarımlarına kavuşmaları için konuyla ilgili uzman grubundan yardım almalıdırlar. Ayrıca hazırlanan web sitesini kısa bir süre için deneme amaçlı kullanıcı görüşlerine sunmalıdırlar. Ön lisans ve lisans Grafik Tasarım eğitim programlarında ve uygulamalarında web tasarım eğitimi konusuna daha kapsamlı yer verilebilir.

Anahtar kelimeler. Word Wide Web, Web Tasarımı, Üniversite Web Tasarımı.

Kaynakça

- Akçakaya, V., & Tanrısever, T. (2007). *Eğitimciler İçin Yeni Bir Web Aracı XII: "Türkiye'de İnternet" Konferansı*. Ankara.
- Arıkan, Y. D. (2006). Web destekli etkin öğrenme uygulamalarının öğretmen adaylarının derse yönelik tutumları üzerindeki etkileri. *Ege Eğitim Dergisi*, 7(1), 23-41.
- Arslan, B. (2003). Bilgisayar destekli eğitime tabi tutulan ortaöğretim öğrencileriyle bu süreçte eğitici olarak rol alan öğretmenlerin BDE'ye ilişkin görüşleri. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 2(4), 67-75.
- Ateş, V., & Karacan, H. (2009). Abant İzzet Baysal Üniversitesi web sitesi kullanılabilirlik analizi. *International Journal of InformaticsTechnologies*, 2(2), 33-37.
- Eraslan, F. (2008). Eğitsel içerikli web sitelerinin okunabilirlik açısından incelenmesi. (Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi).
- Irgat, E., Kurubacak, G. (1999). *Üniversite web sayfalarında yer alması gereken özellikler*. Web: <http://inet-tr.org.tr/inetconf8/bildiri/48.doc> 12 Şubat 2013'de alınmıştır.
- Kurulgan, M., & Bayram, F. (2006). Üniversite kütüphaneleri web sitelerinin biçim ve içerik analizi: Türkiye'deki uygulamaya ilişkin bir araştırma. *Türk kütüphaneciliği*, 20(2), 141-172.
- Owston, R. D. (1997). The World Wide Web: A technology to enhance teaching and learning?. *Educational Researcher*, 26(2), 27-33.
- Özmen, H., & Kolomuç, A. (2004). Bilgisayarlı öğretimin çözümler konusundaki öğrenci başarısına etkisi. *Gazi Üniversitesi Kastamonu Eğitim Dergisi*, 12(1), 57-68
- Parker, R. C. (1999). *Amatörler için web tasarım ve masa üstü yayıncılık*. Çev. Arıkan. D. İstanbul: Dünya Yayıncılık A.Ş.
- Rosen, D. E., Purinton, E. (2004). Website design: Viewing the web as a cognitive landscape, *Journal of Business Research*, (57), 787-794.
- Sharples, M. (2000). The design of personal mobile technologies for life long learning. *Computers & Education*, 34(3), 177-193.
- Uçak, N. Ö., & Çakmak, T. (2009). Web sayfası kullanılabilirliğinin ölçülmesi: Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü web sayfası örneği. *Türk kütüphaneciliği*, 23(2), 278-298.
- Yıldırım, N. N. (2013). Üniversite web sayfalarının tasarımına yönelik öğrenci, öğretim elemanı görüşleri (Gazi Üniversitesi örneği). (Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi).
- Yılmaz S. (2006). Web sayfalarının görsel kullanılabilirliği. (Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi).

Yi, M. Y., & Hwang, Y. (2003). Predicting the use of web-based information systems: self-efficacy, enjoyment, learning goal orientation, and the technology acceptance model. *International Journal of Human-Computer Studies*, 59(4), 431-449.

Yücel, E. (2007). Görsel öğeler açısından web siteleri. (Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi).